

Overweging tweede zondag in de veertigdagentijd

13 maart 2022

Inleiding

Het is vandaag de tweede zondag van de veertigdagentijd. De tweede halte op onze tocht naar Pasen. Een moment om even een pas op de plaats te maken. De vasten wordt gebroken, want zondag is al een beetje Pasen-in-het-klein. Ik heb nooit een vastentrommeltje gehad. Ik eet in de vastentijd geen chocola en geloof me, dat is voor mij echt lastig. Maar ik heb mezelf beloofd dat ik elke zondag een stukje chocola mag, omdat de vasten dan een dag lang gebroken wordt. Dit is een belofte aan mezelf gedaan, en daar probeer ik me ook aan te houden. Soms is dat echt lastig, dan lijkt de zondag nog heel ver weg. Maar op zondag proef ik als het ware al van wat vanaf Pasen weer zal zijn. In die zin is iedere zondag al een voorproefje op Pasen.

Hier zie ik een mooie link naar de lezingen van deze zondag, waar belofte en uitgestelde vervulling van de belofte een thema is. Als christenen wachten we al bijna 2000 jaar op de wederkomst van messias Jezus. In de eerste lezing horen we een verhaal van Abram. Ook hij heeft te maken met een belofte die maar niet in vervulling gaat. In de Evangelielezing krijgen we een glimp te zien van wat kan zijn, maar nog niet is. De Evangelielezing is daarmee als een teken van hoop. Hoe Abram de uitgestelde vervulling van de belofte uithoudt, hoe wij dit mogelijk uit kunnen houden, dat is het thema van deze viering.

Overweging

Van oudsher worden christenen 'mensen van de weg' genoemd. Jezus zegt van zichzelf dat hij de ware weg ten leven is. Het beeld van de weg, van onderweg zijn spreekt mij persoonlijk aan. Het beeld van onderweg zijn, gaat over in-beweging-zijn, gaat over een dynamisch proces. Die dynamiek is ook goed te zien in de wirwar op het hongerdoek. Het leven is een zoektocht waarbij je het af en toe vindt of denkt gevonden te hebben. Je kunt soms geraakt worden door een ander, door verhalen, liederen, gebeden of zomaar door de stilte. Maar nooit ben je er helemaal. Er is altijd sprake van een-nog-niet, van een onvervuld verlangen. Huub Oosterhuis heeft ooit een bundel uitgegeven met de prachtige titel: 'Zien, soms even.' Deze titel spreekt boekdelen want het zegt ook iets over wat niet in de titel staat. Want als je het soms even ziet, kun je het aan de andere kant soms ook lang even niét zien.

Dat is misschien wel de situatie waarin Abram zich bevindt, in het verhaal van de eerste lezing. Abram is het prototype van een mens die op weg is. Geraakt door een innerlijke stem liet Abram alles achter wat hij had: zijn land, zijn familie, zijn huis. Hij had een droom die hem in beweging zette. Een stem die hem riep: "Ga maar, ik ga met je mee en het komt goed. Ik zal je leiden naar een land waar het goed leven is, waar je kinderen geboren zullen worden om ten volle te leven."

"Heb ik er wel goed aan gedaan om te vertrekken en alles achter te laten?" Deze vraag zal waarschijnlijk regelmatig door het hoofd van Abram zijn gegaan. Hij is vol vertrouwen op weg gegaan, maar de zoon die hem beloofd is, laat nog steeds op zich wachten. Bijbels

gesproken staat 'de zoon' voor toekomst. De twijfel bij Abram, omdat hem nog steeds geen zoon is geboren, is dus eigenlijk een hele fundamentele crisis. Abram ziet het niet meer zitten, hij ziet er geen toekomst meer in, hij ziet er geen heil meer in. Abram zit er even helemaal doorheen. Vol vertrouwen is hij aan het avontuur met zijn god begonnen, maar is dit geen doodlopende weg? Door Abram te wijzen op de sterren in relatie tot de grote van zijn nageslacht, krijgt Abram van god letterlijke en figuurlijk weer ruimte om verder te gaan.

Het gevoel om op een doodlopende weg te zijn beland, is denk een heel herkenbaar gevoel dat ons allemaal wel eens overvallen is. We kunnen vol enthousiasme aan iets begonnen zijn, om gaandeweg te ontdekken dat het niet allemaal rozengeur en maneschijn is. Dit kan opgaan voor heel veel zaken in ons leven: Een relatie waar je vol passie aan begonnen bent, maar onderweg ontdek je dat die ander niet alleen maar de prins op het witte paard of de prinses op de erwt is. Je ontdekt dat er ook andere kanten aan je grote liefde zitten. Een baan waar je aan begonnen bent maar er komen allemaal lijken uit de kast en het is alsof je tegen de stroom op moet zwemmen. Maar ook het leven zelf als geheel kan soms zwaar vallen. 'Elk huisje heeft zijn kruisje' is het gezegde, maar dat is ook zo. Het leven kan pijn doen waardoor het soms lijkt alsof je niet meer vooruit te branden bent. Ik begeleid een student op de pabo waar ik werk die als meisje van 15 verkracht is, daar zwanger van werd, een miskraam kreeg, uiteindelijk kort daarop de grote liefde van haar leven ontmoet en na een relatie van acht jaar sterft die grote liefde. En dan ben je 23 jaar oud...

Hoe kun je dan de veerkracht vinden om weer op te staan, om weer verder te gaan, om weer een volgende stap op je levenspad te kunnen zetten? Deze vraag is misschien wel een kernvraag juist in de veertigdagentijd. Op onze weg naar Pasen staan juist thema's als leven en dood, vallen en weer opstaan centraal. Dat blijkt ook uit de evangelielezing van vandaag. Het is misschien wel een wonderlijke lezing, maar daarnaast ook een prachtige lezing die mij in ieder geval diep kan raken.

Ook Jezus en zijn leerlingen zijn onderweg. Ze beklimmen een berg. De berg is bijbels gezien de plaats voor God. Jezus gaat in gebed, maar zijn leerlingen worden door slaap overmand. In de woorden van deze passage klinken voor mij de woorden van het lijdensverhaal door; Nadat Jezus samen met zijn vrienden gegeten had - wat in onze traditie het laatste avondmaal is gaan heten - gaat Jezus met wat vrienden naar de tuin van Getsemane. In het bewustzijn van wat hem te wachten staat vraagt Jezus zijn vrienden bij hem te waken. Zelf gaat hij een eindje verder in gebed volledig in paniek en in angst. Als hij even later naar zijn vrienden gaat om steun te zoeken, vindt hij hen slapend.

Deze verwijzing naar het lijdensverhaal is niet toevallig. In de lezing van vandaag krijgen we als het ware een helpende hand aangereikt, om straks om te kunnen gaan met de dood van Jezus. Want terwijl Jezus bidt, verandert zijn gelaat en worden zijn kleren verblindend wit. Bij hem zijn twee mannen: Mozes en Elia. Mozes, die staat voor de tien woorden van leven in vrijheid. En Elia die staat voor de profeten die steeds de goede richting willen wijzen. Terwijl Jezus in gebed is, gebeurt er iets met hem. Dit wordt opgemerkt door de leerlingen die bij hem zijn. Ze zien het, even maar. Ze zien wat de kracht en de betekenis van Jezus is en zal zijn. In hem breekt gods licht door.

Het gaat in dit verhaal echt om een ervaring van 'Zien, soms even.' Want Petrus is zo ondersteboven van deze ervaring dat hij het vast wil houden. Hij wil niet dat het stopt en zegt dan in verwarring: "Laten we drie tenten bouwen." Maar dat is niet de bedoeling, want het schitterende licht dat Jezus uitstraalt wordt al snel overschaduwt. Er komt een wolk die hen helemaal omhult. Toch is deze wolk meer dan een schaduw die het licht verdrijft. Uit de wolk klinkt namelijk een stem die zegt: "Dit is mijn Zoon, de uitverkorene." Bij het horen van de woorden: 'Dit is mijn Zoon' horen we dus eigenlijk: zie hier jullie toekomst. In deze woorden krijgen we een perspectief aangeboden, een richting voor onze levensweg. Dit perspectief zit hem in het spreken en handelen van Jezus. In zijn woorden klinkt de belofte van bevrijding door. In zijn handelen wordt zichtbaar wat de richting van onze weg kan zijn.

Dat is de goede boodschap van deze zondag. Want wij mogen op weg gaan met de god die aan Mozes de naam openbaarde: 'IK ZAL ER ZIJN'. Het gelaat van de levende is in Jezus zichtbaar geworden. In die zin lijkt Jezus letterlijk 'sprekend' op zijn vader. Daar waar wij in het voetspoor van Jezus gaan, kan dit ook voor ons spreken gelden. Het gelaat van de levende kan zichtbaar worden in de ander die we ontmoeten. Want ieder van ons kan iets van gods licht uitstralen. Ook wij kunnen iets van de naam zichtbaar maken in ons handelen, als we op weg durven gaan in het voetspoor van Jezus. Dit is ook prachtig verwoordt in een lied van Huub Oosterhuis: 'Soms breekt uw licht in mensen door onstuitbaar zoals een kind geboren wordt. Gedenk ons die als hij geboren zijn die uit zijn mond uw naam hebben gehoord die moeten leven in de schaduw van de dood Hem achterna.'

In zijn bidden werd Jezus geraakt, dat straalde hij uit. In de stilte van ons gebed kunnen ook wij geraakt worden; kunnen we uitstralen dat er hoop is zelfs over de dood heen. Het is soms lastig te geloven dat er toekomst is, zeker als je de actualiteit diep tot je door laat dringen. Maar daar waar onrecht heerst hebben we een goede boodschap, een sterk verhaal dat ons laat zien dat het echt anders kan. Als we daar toch in kunnen blijven geloven. Als we dat maar willen blijven zien,
soms,
even...